

Misleidende geluiden

Carel de Vink

Voordat mijn lezer gaat denken dat ik, voorafgaande aan de komende verkiezingen met bovenstaande titel, doel op loze beloften van politici: De lente is bij uitstek de tijd om op VOGELGELUIDEN te letten. Maar ook daarbij blijft het jaarbreed de moeite waard om oren en ogen open te houden. Want ook in de natuur is wat je hoort niet altijd wat je ook daadwerkelijk onder ogen zult moeten zien!

Het is augustus. Ik rijd op mijn fiets door 'hartje stad'. Autoverkeer raast, brommers ronken en stinken; ergens verderop klinkt lawaai van bouwgereedschap. Dan gebeurt het: uit een boom in de middenberm klinkt het liedje van een Geelgors! Het zagende aanloopje en de slotdissonant. Ik val bijna om, zo abrupt rem ik af. Een achteropkomende fietser moppert. Daar begint het weer: 'die-die-duu-duu-tierelarietiewiet!' O nee... er zit een Spreeuw op de onderste tak. Zijn eerste imitatie was 'fabelhaft'. De tweede aanvankelijk ook. Ik ben gefopt. Eigenlijk verwacht ik dat de vogel zal hervatten met het luid lachende geluid van een Groene Specht of het hilarische gegil van een Waterral. Maar er volgt gewoon een hoop spreekwengekwitter.

Als grage vogelontdekker reageer ik niet zelden op wat ik hoor. Maar dat kan, zoals hierboven geschetst, teleurstellend zijn. Spreeuwen kunnen er wat van. Zuivere wulpjodels, onmiskenbaar goudpleviergefluit. Zelfs het roffelen van de Grote Bonte Specht heb ik kunnen herleiden naar deze gespikkelde meesterversers. Afgelopen herfst was er zelfs eentje die het elektronische drupgeluid tot in perfectie nadeed, waarmee een van onze burens zijn autoalarm inschakelde. Ik weet niet of mijn buurtgenoot erin gevlogen is, maar ik vond het telkens opnieuw een rare gewaarwording om het autosignaal vanaf het dak of uit mijn achtertuin te horen. Merels kunnen er ook wat van. Regelmatig klinkt in hun lied (trouwens ook bij de Spreeuw) de volle roep van de Wielewaal. Gewoonlijk volgt er op het melodieuze deel van de merelzang een toegift van knarsende en kwetterende geluiden. Een Gaai, de roep van de 'Grote Bonte' en de contactroep van Putter, Sijs en Koolmees heb ik kunnen noteren. Vriend Roodborst kent ook zo'n uitloperje na zijn roller. In gebieden met veel Zwartkoppen pakt hij geregeld hun liedje mee. Compleet met

de volle toon ervan. Een paar jaar terug hoorde ik half oktober een Fitis zingen. Dat geluk kun je soms nog hebben, maar deze 'Fitis' had toch wel een wonderlijke oranjerode borst! Ook uit het keeltje van deze soort: het liedje van de Bonte Vliegenvanger (driemaal herhaald) in november. En een zomerse nabootsing van het onnavolgbare liedje van een Europese Kanarie. Zanglijsters hebben, naast veel fragmenten van andere soorten, een voorkeur voor de kreet van Scholeksters. Een Grote Lijster nabij de Natuurbrug begon verleden voorjaar steevast met driemaal het fluitsignaal van een scheidsrechter. Leuk was om hetzelfde bij een sportcomplex terug te horen uit de snavel van een Merel. Tot ergernis van een eveneens zwartgerokte KNVB-concurrent!

Eksters en Gaaien hebben een murmelend voorjaarsrepertoire waarin onder andere de roep van de Goudvink is opgenomen. En wat moet je denken van een Vink die in plaats van zijn eigen vinkenslag een combinatie zingt van Groenling (een lange triller), gevolgd door een 'puttie-'reeks als van een heuse Putter! In de zang van een Veldleeuwerik zitten ook vaak elementen van andere vogels: Kievit, Grutto, Tureluur, Rietgors en zelfs Watersnip. Op zijn beurt wordt hijzelf weer 'geleend' door menige Spreeuw.

Bekende geluidvervalsers zijn Spotvogel, Bosrietzanger, Rietzanger en Blauwborst. En in het zachte brabbelgedeelte van hun zang ook Tuinfluiter en Braamsluiper. Toch maken deze laatste zes soorten hun plagiaat zelden geloofwaardig af. Nog voor je denkt een Rietgors of Baardman te horen, vloeit het 'leengeluid' over in dat kenmerkende geluid van hun ware oorsprong. Nachtegalen kopiëren ook, maar geven er hun eigen onmiskenbare timbre aan. De 'Kievit' klinkt teveel als Nachtegaal om echt op een buitelandse weidebewoner te lijken.

Veel lastiger maakt de Koolmees het ons. Die is echt in staat vanuit een februariboom een zuivere Gierzwaluw te laten klinken. Of een zingende Rietgors (maar dan met geelgroen verenkleed) vanuit het winterriet. Een heel winterseizoen had ik rond mijn huis een Koolmees die na het neerstrijken een pure kuifmeesroller liet horen. Om vervolgens zichzelf te antwoorden in koolmeestaal. Ook andere mezen (Glanskop, Matkop, Staart- en Pimpelmees) en Goudhaan, Zwarte Mees en Boomkruiper heb ik uit zijn keel gehoord. Eenmaal bleek zelfs de roep van een Halsbandparkiet afkomstig van de grootste van onze mezen. Nabij het Bussumse hertenkamp, waar veel honden worden uitgelaten op de hei, noteerde ik: in drie minuten vijf series van vier tot acht metalige 'tuut'-geluidjes als van een hondenfluitje. Pas daarna volgde de gewone roep van: de Koolmees.

Al deze soorten staan bekend om hun nabootsing* Maar er zijn er vast nog veel meer te ontdekken. Hier volgen er nog een

paar als uitsmijter. In de zang van een Boomleeuwerik zitten ook regelmatig enkele flarden van de (ook weer bij Spreeuwen populaire) roep van Witgat, Grote en Kleine Bonte Specht en Scholekster.

Een unieke uitzondering vormde volgens mij die Graspieper op 12 juli 2005 in Noordpolder te Veld: in plaats van het gebruikelijke liedje, dwarrelde deze keer op keer omlaag met een triller als van een kooikanarie, gemengd met het 'luu-luu-luu' van Boomleeuwerik en het geknutter van een Kneu. Het was dat ik hem pal vóór mij zag, anders had ik niet geweten met welke vogelsoort ik te maken had!

Tenslotte nog een waarschuwing: Binnen de bebouwde kom, maar ook bij boerderijen kun je nog op het verkeerde been gezet worden door kooivogels. Beo en Grijsz Roodstaartpapegaai zijn gewiekste misleiders. Ze beloven je een Wielewaal, maar wees op je hoede!

Zijn we zo toch weer terug bij...? Nee, laat ik het toch maar niet over politici hebben.

*)Thijsse noemt ook (Gekraagde) Roodstaart, Grauwe Klauwier en Klapekster. Zie Jac. P. Thijsse: Vogelzang (1965) p. 52. Van deze soorten heb ik zelf geen voorbeelden kunnen noteren. In het variabele liedje van de Zwarte Roodstaart valt mogelijk ook wel nog af en toe wat leuks te ontdekken!

